
Příběh Vojtěcha se sluchovým postižením

Vojtěch Srdečný: Budoucnost patří sluchadlům

Libuje si v různých technických vychytávkách, rád řeší problémy a tvrdí, že jednou přijde doba, kdy budou všichni lidé nosit sluchadla. **Vojtěch Srdečný** se bez nich neobejde už od dětství; má problémy se sluchem. I proto se v rámci studia na Matematicko-fyzikální fakultě UK zaměřil na vylepšení systému převádějícího mluvené slovo do psané podoby.

„Snažím se svému příjmení nedělat ostudu,“ říká s úsměvem na úvod setkání plaše vyhlížející sympatický mladý muž. Srdečný, Vojtěch. Pravda, nejdříve se tvářil malinko nepřístupně – ale kdo by byl „odvázaný“, když jej fotograf nutí do pro něj tak prapodivných pozic a výrazů a ještě k tomu trvá na focení na veřejných záchodcích anebo u vlnitého plechu.

Vše klaplo, Vojta se rozvyprávěl. Už od narození má oboustrannou 95procentní ztrátu sluchu. Hendikep se naštěstí podařilo odhalit brzy, takže mu již od raného dětství při komunikaci pomáhají sluchadla. Díky nim a především díky pravidelnému cvičení s rodiči neměl větší problémy se začleněním do kolektivů, ať už v mateřince, na základce, či na střední škole. Co se studijních podmínek týče, ty měl malinko upravené snad jen na gymnáziu: tam seděl v jinak spíše neoblíbené první lavici. Niterně si dnes Vojta svůj problém příliš nepřipouští; jak říká, přijal ho a žije si s ním: „Neřeším to, nic s tím nenadělám,“ komentuje optimisticky.

Moderní sluchadla mají dle mladého matfyzáka plno výhod. „Jsou řízena mikroprocesorem, který umožňuje jejich propojení s jinými audio zařízeními. Aniž bych někoho rušil, mohu sledovat video či volat z mobilu,“ líčí Vojta. A nastiňuje svoji vizi: „Vidím to tak, že se možná za nějakých dvacet či třicet let posuneme do stavu, kdy budeme sluchadla využívat všichni. Přejde doba bezdrátového přenosu zvuku z mobilů, bude třeba potlačovat šumy a zesilovat mluvené slovo a objeví se i další vychytávky. Čas ukáže, zda jsem se mýlil.“

Nyní je Vojtěch Srdečný prvkem magisterského studia informatiky a softwarových systémů na MFF UK. Sám sebe s nadsázkou označuje za „lehkého diletanta“ – ač nestuduje počítačovou lingvistiku, věnuje se právě jí. Během bakaláře potřeboval služby Centra Carolina (to pomáhá studentům Univerzity Karlovy se speciálními potřebami – pozn. red.) k zajištění přepisu přednášky do psaného textu, ovšem nakonec přišel sám s iniciativou na zajištění strojového titulkování nahraných přednášek. Jak to vypadá? Pro představu: vezmete film či zvukovou nahrávku, vložíte ji do počítače, který vám za chvilku „vyplivne“ přepis v textovém formátu. Právě díky Vojtovi jsou titulky od firmy Newton Technologies nyní dostupné u záznamů řady přednášek a zdaleka je nevyužívají pouze studenti se sluchovým hendikepem.

Potíž je v tom, že přednášky jsou kolikrát prošíkovány tisíci zkratkami, vzorců, matematických pojmů a podobných „základností“. Systém je nerozpozná; je trénován jen na běžně používanou češtinu. O chyby v prepisech tudíž nebývá nouze. Proto se Vojta ve svojí bakalářské práci rozhodl zkoumat, jak naučit systémy pro automatické rozpoznávání řeči a strojový překlad „rozumět“ i takovým výrazům. „V praxi to znamená, že systémy naplníte hromadou dat. Klasickým příkladem jsou články z novin s řadou běžně používaných termínů a slov. Při odborně vedené přednášce by pochopitelně systémům tato slovní zásoba nestačila. Proto jsem zkoumal, jak je naučit i nové, specifické výrazy,“ zní „polidštěný“ popis tématu Vojtovy bakalářky. Mladý ajťák se problematice dále věnuje v rámci projektu ELITR (European Live Translator), který je zaměřen zejména na rozpoznávání řeči a strojový překlad do mnoha jazyků. Vojta se na řešení bude podílet i v rámci pokračujícího magisterského studia.

I on, podobně jako řada dalších studentů se sluchovým hendikepem, si paradoxně pochvaluje online výuku, již si vyžádala pandemie. „Nemusel jsem sedět v zaplněné aule a soustředěně sledovat přednášející. Za běžných podmínek není odezírání nic snadného, zvýšená pozornost a soustředěnost vás velice rychle unaví. A ještě to pochopit! Když se během výkladu na chvíli ztratím, mohu to zabalit a jít domů,“ svěčuje se Vojta. Uplynulé online období mu ale přihrálo nahrávky s přednáškami dostupnými v kterékoli denní době. Pakliže čemukoliv nerozuměl, mohl si probíranou látku pouštět dle vlastních potřeb, třeba stále dokola.

Vojtu nejspíše nikdy nepotkáte bez notebooku, ani na dovolené. Je to vlastně pochopitelné, vždyť programování je jeho životní zálibou. Navíc ho těší, když může řešit reálné problémy. I proto každou volnou chvíli využívá k opravování a vylepšování již zmíněného systému na přepisování řeči. Když potřebuje vypnout, místo do přírody míří do „hráčského doupěte“, kde se věnuje deskovému a karetnímu hrám. „Vy neznáte Magic the Gathering ?“ diví se. Dá se říci, že reálné problémy pomáhal řešit i před covidem: spolu s dalšími dobrovolníky se v rámci iniciativy Food Not Bombs (FNB) snažil potřebným nabídnout neprodejné potraviny převážně ze supermarketů, jež byly určeny k likvidaci. „Bohužel, současná protipandemická nařízení státu nám neumožňují v téhle činnosti pokračovat... Je příliš těžké dodržet všechny hygienické podmínky,“ komentuje další ze svých aktivit srdečný student Srdečný.

Autor: Marcela Uhlíková Foto: Vladimír Šigut

Zdroj: <https://www.ukforum.cz/rubriky/studenti/8102-vojtech-srdecny-budoucnost-patri-sluchadlum>